

Kirkkonummen sivistyksen ja vapaa-ajan palveluiden palveluverkkoselvitys, S-VL

Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta 28.09.2023 § 57

754/00.01.02/2022

Valmistelija	Suunnittelupäällikkö Reetta Hyvärinen etunimi.sukunimi@kirkkonummi.fi, puh. 09 29671 (vaihe)
Päätösehdotus	Sivistysjohtaja Ikonen Eeva-Kaisa Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta päättää 1 merkitä palveluverkkoselvityksen tiedoksi. 2 esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle, että selvityksen yhteenveto-osassa esitetyt suositukset ja toimenpiteet vuosille 2024–2028 hyväksytään jatkovalmistelun pohjaksi ja otetaan huomioon talousarvioehdotuksen ja taloussuunnitelmaehdotuksen laadinnassa. 3 todeta, että jokaisen yksittäisen hankkeen osalta investointipäätökset sekä toiminnallisiin muutoksiin liittyvät päätökset tehdään erikseen noudattaen Kirkkonummen talonrakennuksen hankeohjetta. 4 evästä, että jatkovalmistelussa vaikutusten ennakoarviointi ja vuorovaikutus osallisten kanssa toteutetaan palveluverkon kehittämisen yhteydessä.
Käsittely	Suunnittelupäällikkö Reetta Hyvärinen ja suunnittelija Heidi Kurkinen olivat asiantuntijoina läsnä kokouksessa tämän asian käsittelyn aikana. Käsittelyn aikana jäsen Heidi Castrén teki seuraavan evästyksen: Lautakunta evästä jatkovalmistelua pykälän kohtaan 2 siten, että: 1) Laajakallion koulun lakkauttamista tai muuttamista varhaiskasvatusyksiköksi ei toteuteta, vaan alueen varhaiskasvatuksen tarpeisiin haetaan vaihtoehtoinen ratkaisu. 2) Sjökullan koulu ja päiväkotit jatkavat nykyisissä tiloissa. Perusteluna tälle on odotettavissa oleva alueen lapsimäärän kasvu Eerikinkartanon ja Kylmälän asemakaavan valmistuttua. Evästystä kannattivat Martin Valtonen, Patrik Lundell, Maarit Orko, Maj Åberg-Hildén, Liisa Kosonen, Tero Suominen ja Birkitta Salonen. Evästys hyväksyttiin yksimielisesti.
Päätös	Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta päätti päätösehdotuksen mukaisesti. Lisäksi lautakunta evästä jatkovalmistelua pykälän kohtaan 2 siten, että: 1) Laajakallion koulun lakkauttamista tai muuttamista varhaiskasvatusyksiköksi ei toteuteta, vaan alueen varhaiskasvatuksen tarpeisiin haetaan vaihtoehtoinen ratkaisu. 2) Sjökullan koulu ja päiväkotit jatkavat nykyisissä tiloissa. Perusteluna tälle on odotettavissa oleva alueen lapsimäärän kasvu Eerikinkartanon ja Kylmälän asemakaavan valmistuttua.

Tiedoksi

-

Selostus

Kirkkonummen sivistyksen ja vapaa-ajan palveluiden palveluverkkoselvityksen tarve

Kirkkonummen sivistys- ja vapaa-aikapalvelujen palveluverkkosuunnitelma laadittiin viimeksi vuonna 2019 ja se hyväksyttiin päätöksenteossa vuonna 2020. Palveluverkkosuunnitelma 2020 laatimisen jälkeen on kunnassa ja yleisesti kuntakentällä tapahtunut merkittäviä muutoksia, jotka ovat osaltaan luoneet tarpeen tarkastella sivistyksen ja vapaa-ajan palveluverkkoa laajemmin ja aikaisempaa pidemmälle ajanjaksolle.

Palveluverkkosuunnitelman laadinnan jälkeen esimerkiksi Jokirinteen oppimiskeskus, Veikkolan koulun laajennus ja Veikkolan uusi päiväkotito on otettu käyttöön. Lisäksi meneillään on toteutus- ja suunnitteluvaiheessa useita sivistyspalveluiden investointihankkeita, kuten GWP:n koulukeskus, yhteiskampus, Nissnikun yhtenäiskoulu, Kantvikin koulun tarveselvitys ja hankkeisiin liittyvät väistöilajärjestelyt.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun siirryttyä kunnilta hyvinvointialueille, muodostavat sivistyksen ja vapaa-ajan palvelut ja toimitilat yhä merkittävemmän osan kunnan palvelutuotannosta ja kiinteistökannasta ja ovat siten myös entistä suuremmissa roolissa kunnan talouden näkökulmasta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun siirryttyä jäi kuntien tehtäväksi edelleen edistää asukkaidensa terveyttä ja hyvinvointia. Tässä hyte-työssä sivistyspalveluilla (varhaiskasvatus, opetus ja vapaa-aika) on keskeinen rooli, mikä vaikuttaa myös palveluverkon suunnitteluun.

Palveluverkkosuunnitelman jälkeen päivitetetyt uudet väestöennusteet osoittavat edelleen väestön ikääntymistä ja lasten ja nuorten määrän vähenemistä, mutta samanaikaisesti myös varhaiskasvatusikäisten palvelutarpeen kasvua jo lähivuosina. Väestön vanhetessa myös ikääntyvien sivistys- ja vapaa-ajan palvelutarpeen kasvuun on varauduttava.

Samanaikaisesti palveluverkolla ja kunnan yhdyskuntasuunnittelulla on keskinäisiä vaikutuksia, jotka olisi tunnistettava entistä paremmin. Sivistyspalvelut huomioon ottavalla yhdyskuntasuunnittelulla voidaan muun muassa vaikuttaa palvelujen alueelliseen tarpeeseen ja tukea toiminnallisesti ja taloudellisesti kestävä palveluverkon toteuttamista, mikä mahdollistaa laadukkaiden palvelujen tuottamisen myös tulevaisuudessa.

Myös Kirkkonummen kuntastrategian 2022–2023 linjaukset todentavat tarvetta pidemmälle tulevaisuuteen tähtäävään ja tietoon perustuvaan palveluverkon kehittämiseen. Strategiassaan kunta on sitoutunut johtamaan tiedolla ja tekemään päätökset tiedon pohjalta pitkäaikaisetkin vaikutukset ennalta ymmärtäen. Tämän ohella kunta on strategiassaan sitoutunut sekä tasapainottamaan taloutta, investoimaan oppimisen ja hyvinvoinnin kautta tulevaisuuteen ja kehittämään palvelujen laatua.

Palveluverkkoselvityksen kuvaus ja toteuttaminen

Nyt käsiteltävänä oleva palveluverkkoselvitys poikkeaa palveluverkkosuunnitelmista niin, että selvityksen ei ole tarkoitus olla kuvaus tulevasta tai jo tiedetystä palveluverkon kehittämisestä tai siihen

liittyvistä muutoksista. Sen sijaan selvityksen tarkoituksena on antaa tietoa erilaisista mahdollisista kehityskuluista ja niiden vaikutuksista tulevan palveluverkon suunnitteluun. Palveluverkkoselvityksen keskeisenä tavoitteena on ollut tuoda entistä selvemmin esille eri tekijöitä, jotka yhdessä vaikuttavat palveluverkkoon ja siten tuoda tietoa palveluverkkoon liittyvään suunnitteluun ja edelleen päätöksentekoon sekä toteuttamiseen.

Palveluverkkoselvitys koostuu seitsemästä osasta, jotka kuvaavat myös selvitystyön eri vaiheita. Työn varhaisemmat vaiheet tuottivat tietoa työn seuraavaan vaiheeseen niin, että selvityksen tuloksena oli mahdollista muodostaa mahdollisimman laaja kokonaiskuva Kirkkonummen sivistyksen ja vapaa-ajanpalvelujen palveluverkosta ja mahdollisista tulevista kehityssuunnista.

Työn vaiheet olivat: 1) nykyisen toimitilakannan inventointi ja kartoitus, 2) palvelukapasiteetin laskenta, 3) alueellisten maankäytön skenaarioiden ideointi ja mallintaminen, 4) skenaarioihin pohjautuvan alueellisen väestökehityksen ja palvelutarpeen laskenta, 5) skenaarioihin pohjautuvien mahdollisten palveluverkkomallien muodostaminen, 6) elinkaarikustannusten laskenta mahdollisille palveluverkkomalleille ja 7) selvityksen yhteenveto ja suositukset.

Palveluverkkoselvityksen on toteuttanut Mikko Marja-aho Tilakonsultit Oy:stä ja alueellisen väestökehityksen laskelmat on laatinut Rasmus Aro MDI:stä. Palveluverkkoselvityksen toteuttaminen on edellyttänyt laajaa yhteistyötä Kirkkonummen kunnan eri palvelualueiden asiantuntijoiden kanssa. Työn eri vaiheissa eri palvelualueiden asiantuntijoiden rooli on vaihdellut tehtävän luonteen mukaan esimerkiksi niin, että toimitilojen inventoinnissa tilapalvelujen ja maankäyttöön liittyvien skenaarioiden laadinnassa kaavoituksen asiantuntemus on korostunut työn toteuttamisessa.

Johtopäätökset

Palveluverkkoselvitys tuo esille tietoa keskinäisistä vaikutuksista, jota ei ole aikaisemmin ole ollut käytettävissä. Tällaista tietoa on muun muassa se, miten kunnan kehittäminen, erityisesti maankäyttö, heijastuu palvelutarpeeseen ja sitä kautta myös investointeihin. Palveluverkkoselvitys liittyy tähän tietoon myös arvion nykyisten toimitilojen kunnosta, mikä osaltaan auttaa yhteensovittamaan eri syistä muodostuvia investointitarpeita.

Selvityksestä ilmenee muun muassa, että Kirkkonummen kunnan sivistyksen ja vapaa-ajan palveluiden palveluverkon näkökulmasta tavoiteltavana kasvuvauhtina voidaan pitää maltillista noin 1 % kasvua. Maltillisen kasvun tilanteessa kunnan lapsimäärä kasvaa pitkällä aikavälillä ja koulujen täyttöasteet nousevat tavoitellulle tasolle. Kapasiteetin kannalta tasainen kasvu on tavoiteltavaa, sillä uusien alueiden nopea kasvu tuottaa nopeaa kasvua palvelukysynnässä, mikä lisää investointipaineita ja riskiä palvelutarpeen lyhytikäisyydestä. Yhdyskuntarakenteen keskelle tapahtuva kasvu pystyy tukeutumaan uusien alueita paremmin olemassa olevaan palvelukapasiteettiin ja vapautuvaa kapasiteettia on helpompi hyödyntää palvelutarpeiden muuttuessa.

Palveluverkkoselvitys ei ota kantaa siihen, millaista palveluverkkomallia kunta lähtee toteuttamaan. Sen sijaan se tuo esille, että on olemassa vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muuttuvia tekijöitä, jotka vaikuttavat palvelutarpeeseen niin alueellisesti kuin koko kunnan tasolla.

Palveluverkkoselvitys tuo esille myös ennustetun väestökehityksen vaikutukset nykyisen toimitilaverkon kapasiteettiin. Tieto on olennaista muun muassa kaavoitukselle palvelutuotannon tonttien varaamiseksi. Selvitys voi osaltaan tukea päätöksentekoa niin, että kunnan kehittäminen voisi olla tietoon pohjaavaa, suunnitelmallista ja eri tekijöiden keskinäisiä vaikutuksia huomioon ottavaa.

Selvityksen yhteenveto-osassa on suositukset vuoteen 2030 mennessä toteutettavista hankkeista ja muutoksista sekä ehdotukset toimenpiteiksi vuosille 2024–2028. Selvityksen yhteenveto keskittyy lähitulevaisuuteen, jossa ennustettavuus on luotettavampaa ja hankkeiden edistäminen vaatii viivytyksetöntä päätöksentekoa ja toimeenpanoa. Selvityksen yhteenveto-osassa esitetyt toimenpiteet eivät johda itsessään minkään selvityksessä esitetyn palveluverkkomallin toteuttamiseen vaan ovat toimenpiteitä ja hankkeita, joita nykytiedon valossa on perusteltua toteuttaa riippumatta erilaisista vaihtoehtoisista palveluverkkomalleista. Tämän vuoksi selvityksen yhteenveto-osaa esitetään hyväksyttäväksi jatkovalmistelun pohjaksi ja otettavaksi huomioon talousarvioehdotuksen ja taloussuunnitelmaehdotuksen laadinnassa. Muutoin selvitys esitetään merkittävän tiedoksi.

Suunnittelupäällikkö Reetta Hyvärinen on asiantuntijana läsnä kokouksessa tämän asian käsittelyn aikana.